

Rakvere Reaalgümnaasiumi õpiabi ja tugisüsteem

Rakvere Reaalgümnaasiumi nõustamine ja õpiabi on Rakvere Reaalgümnaasiumi õppekava osa (aluseks *Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava* ja kehtivad määrused) ja seda rakendatakse hariduslike erivajadustega õpilastele selleks, et kõik õpilased olenemata hariduslikust erivajadusest, tuleksid koolis toime ja suudaksid omandada ettenähtud õpitulemused ning elus toime tulemiseks vajalikud pädevused.

Hariduslike erivajadustega õpilaseks (HEV) loetakse õpilast, kelle individuaalne eripära käitumises ja/või õppimises põhjustab olulisi raskusi töötamaks koos oma klassikaaslastega samal ajal samas ruumis ja õpetaja poolt vastavale klassile koostatud töökava alusel. Hariduslike erivajadustega on ka õpilased, kes küll suudavad koos klassikaaslastega õppida ja samas ruumis viibida, kuid samale tulemusele jõudmiseks vajavad täiendavat aega ja juhendamist õpetajate poolt.

Tugimeetmed on suunatud (a) andekatele, (b) õpiraskustega, (c) käitumisprobleemidega, (d) tervisehäiretega ja (e) pikemaajaliselt õpikeskkonnast eemal viibinud õpilastele.

I Üldosa

1. Tugimeetmete eesmärk on toetada vajadusel õpilasi nii õppetöös kui ka sotsiaalses toimetulekus.
2. Tugimeetmete põhimõtted
 - 2.1. Võimalikult varajane märkamine ja püüd ennetada õpi- ja käitumisprobleeme.
 - 2.1.1. Hariduslike erivajaduste väljaselgitamise aluseks on õpilase mahajäämus õppetöös, käitumisprobleemid, tervisehäired kui ka andekus mingis arenguvaldkonnas. Andekaid õpilasi iseloomustab eelkõige tunduvalt üle keskmise üldvõimed, eesmärgikindlus ja loovus.
 - 2.1.2. Hariduslike erivajaduste väljaselgitamine toimub (a) õpitulemusvestluste (aineõpetaja arutab õpilasega läbi õppimisega seotud õnnestumised ja probleemid, koos tehakse järgmise nädala tegevusplaan – nt konsultatsioonides/õpiabis osalemine, kontrolltöödeks valmistumine, järelevastamine, õpiabiplaan), (b) pedagoogilis-psühholoogilise hindamise, (c) tasemetööde, (d) ettelugemiste, (e) diagnoos- ja kontrolletteütluste, (f) erinevates tingimustes õpilase käitumise korduva ja täpsema vaatluse, (g) lapse meditsiiniliste uuringute ja (h) arenguestluste põhjal, mille käigus leitakse erivajaduse põhjus.

2.2. Tekkinud probleemide puhul on vajalik kiire sekkumine, tugiteenuste rakendamine.

2.3. Õpilaste toetamise tagamiseks on kooli ja kodu tihe ja järjepidev koostöö.

2.4. Nõustamine ja õpiabi koolis koosneb erineva tasandi toetustest:

2.4.1. Märkamise ja esialgne toetamine (klassiõpetaja/aineõpetaja konsultatsioonid, arenguveestlused, kontakt koduga, kontakt teiste õpetajatega, pikapäevarühm, huviringid)

2.4.2. Õpilaste vajaduste, pädevuste ja potentsiaali väljaselgitamine, hariduslike erivajadustega lapsi hõlmavad tegevused (õpilase individuaalsuse kaardi täitmine ja selle analüüs, võrgustikutöö kooli spetsialistidega, kooli spetsialistide uuringud)

2.4.3. Koolipoolsete täiendavate toetuste rakendamine (õpiabirühm - eripedagoogiline, logopeediline abi; meditsiiniline nõustamine; sotsiaalpedagoogiline abi; tavaõppe raames individuaalse õpiabi plaani rakendamine (eelneb individuaalse õppekava rakendamisele), täiendav õppetöö õppeaasta lõpus; klassikursuse kordamine)

2.4.4. Kooliväliste tugisüsteemide kaasamine (suunamine erispetsialistide konsultatsioonile, suunamine nõustamiskomisjoni).

II Rakendamine

1. **Õpilaste nõustamine** – koolis nõustavad õpilasi vastavalt oma pädevusele klassijuhatajad, aineõpetajad, logopeed, sotsiaalpedagoog, psühholoog või kooliõde.

2. Õpiabi süsteemi kuuluvad

2.1. Klassijuhataja/aineõpetaja töö (reguleeritud ametijuhendiga)

2.1.1. Õpilaste esmane abistamine ja nõustamine on õpetaja (klassijuhataja, aineõpetaja) ülesanne.

2.1.2. HEV märkamise ja väljaselgitamise algatamise aluseks on õpilase hinded või õpilase käitumine. Klassijuhataja ja/või aineõpetaja märkavad õpilast, kellel on tekkinud õpiraskused ühes või mitmes erinevas aines või käitumisprobleem(id).

2.1.3. Klassijuhataja võtab vajadusel ühendust õpilase vanematega.

2.1.4. Vajadusel teeb klassijuhataja õppenõukogule ettepaneku õpilasele tugisüsteemide rakendamiseks.

2.1.5. Klassijuhataja jääb tugimeetmete rakendamise koordineerijaks.

2.2. Pikapäevarühm(ad)

2.2.1. Pikapäevarühm(ad) moodustatakse 1. ja 2. klasside õpilastest.

2.2.2. Pikapäevarühm võimaldab õpilasele tuge ja järelevalvet õppetööst vaba aja sisustamisel ning koduste õpiülesannete täitmisel, pedagoogilist juhendamist ja suunamist huvialategevuses ning huvide arendamisel.

2.2.3. Pikapäevarühma töö planeerimisel ja korraldamisel juhindub kasvataja kooli õppe- ja kasvatustegevuse üldistest eesmärkidest, pikapäevarühma õpilaste vanuselistest ja individuaalsetest iseärasustest, nende kodustest tingimustest ning lastevanemate ja õpilaste põhjendatud soovidest.

2.2.4. Pikapäevarühm(ad) tööaeg on kella 12.00-16.00.

2.2.5. Pikapäevarühm(ad) söögiaeg on kell 13.00 kooli sööklas.

2.2.6. Pikapäevarühma saamiseks esitab lapsevanem avalduse.

2.2.7. Pikapäevarühma õpilased võivad pikapäevarühmast lahkuda õpetaja teadmisel ja loal, kui on eelnev kokkulepe lapsevanemaga.

2.2.8. Pikapäevarühmas tegeletakse erinevate tegevustega: õppimine koos puhkepausidega mängud (lauamängud, konstrueerimismängud, liikumismängud, võistlusmängud, nuputamismängud, pallimängud jms) jalutuskäigud õues, kooli raamatukogu külastamine, vaba tegevus (lugemine, joonistamine, muu käeline tegevus jms).

2.3. Huvialaringid

2.3.1. Huviringide töö eesmärgiks on välja selgitada kõrgendatud huvi ja võimetega õpilased ning juhendada neid tegelema oma huvialaga vabal tahtel ja vabal ajal.

2.3.2. Ringitunnid toetavad koolis läbiviidavat õppe – kasvatustööd, ennetavad käitumis- ja õpiprobleeme ning aitavad andekatel õpilastel tegeleda süvendatult huvipakkuva valdkonnaga.

2.3.3. Ringitöö planeerimiseks ja tegevuse kajastamiseks kasutatakse ringitöö päevikut.

2.4. Konsultatsioonides/õpiabis osalemine

2.4.1. Konsultatsioonide/õpiabi eesmärgiks on ajutiste õpiraskustega õpilaste õppetöös järeleaitamine õppekavas nõutavate õpitulemuste saavutamiseks.

2.4.2. Konsultatsioonides/õpiabis on võimalik saada täiendavat pedagoogilist juhendamist kui õpilasel on tunnis midagi jäänud arusaamatuks, ta on puudunud, samuti sooritada tegemata või ebaõnnestunud kontrolltöid või saada konsultatsiooni eelseisva kontrolltöö jaoks.

2.4.3. Konsultatsioonid on kohustuslikud puuduliku trimestrihinde saanud õpilastele, teistele õpilastele on osavõtt vabatahtlik.

2.4.4. Konsultatsiooniajad on kooli kodulehel.

2.4.5. Õpilastel on täitmiseks konsultatsioonides/õpiabis osalemise leht, mille põhjal koostavad klassijuhatajad/aineõpetajad trimestri lõpus kokkuvõtte.

2.5. Õpiabirühm(ad) (töökorraldus vastavalt kehtivale määrusele)

2.5.1. Õpiabirühm - eripedagoogiline abi

2.5.1.1. Õpiabirühma eesmärk on toetada ajutiste ainealaste õpiraskustega ja väljakujunemata õpioskustega põhikooliastme õpilasi, kes vaatamata esimese tasandi toetussüsteemile ei suuda täita õppekava nõudeid ja vajavad õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat abi, et saavutada põhikooli riikliku õppekava nõuetele lähedasi õpitulemusi.

2.5.1.2. Õpiabitunnis arendatakse kognitiivseid oskusi ning kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusid.

2.5.1.3. Õpiabirühma vajavad õpilased selgitatakse välja jooksva õppeaasta viimasel trimestril.

2.5.1.4. Õpilane võetakse õpiabirühma aineõpetaja soovitusel (pedagoogilise otsuse alusel), HEV õpilaste õppe koordineerija ettepanekul määrab õppenõukogu õpirühma viidavate õpilaste nimekirjad üheks õppeaastaks esimesel trimestril ja kooli direktori moodustab käskkirjaga õpiabirühmad.

2.5.1.5. Õppeaasta keskel lisandunud õpilaste nimed kinnitatakse õppeaasta jooksul.

2.5.1.6. Õpiabirühma määratud õpilase kohta täidetakse õpilase individuaalsuse kaardi vastav lõik.

2.5.1.7. Õpiabirühma tundide maht määratakse hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul õpilase individuaalsetest vajadustest lähtuvalt.

2.5.1.8. Õpiabirühmas võib osaleda korraga kuni kuus õpilast ja rühma võib moodustada erinevate klasside õpilastest.

2.5.1.9. Õpiabirühma tunnid toimuvad vastava ainetunni ajal, milles õpilasel täheldatakse raskusi. Vajadusel võib tunde läbi viia ka pärast õppetunde.

2.5.1.10. Lapsevanema nõusoleku leht lapsele õpiabirühma tundide rakendamiseks.

2.5.1.11. Individuaalse õppekava koostamine õpilasele õpiabitundideks lähtuvalt klassi või aineõpetaja töökavast.

2.5.2. Õpiabirühm - logopeediline abi (reguleeritud ametijuhendiga)

2.5.2.1. Eesmärgiks on toetada logopeediliste probleemidega põhikooli õpilast.

2.5.2.2. Õpilaste suulise ja kirjaliku kõne arendamine lähtuvalt kõnepuude mehhanismist või olemusest, kõnepuute korrigeerimine.

2.5.2.3. Logopeedilist abi saavat õpilast võib hinnata keeltes diferentseeritult.

2.6. Sotsiaalpedagoogiline abi (reguleeritud ametijuhendiga)

2.6.1. Sotsiaalpedagoogilise abi eesmärk on toetada kohanemis-, käitumis-, ja õpiprobleemidega õpilasi (käitumisprobleemid, mitterahuldavad õpitulemused, vaesusest tingitud sotsiaalsed probleemid, koolist puudumine, isiksuslikud probleemid, tervise probleemid).

2.6.2. Sõltuvalt vajadusest loob ja koordineerib sotsiaalpedagoog abivajaja ümber võrgustiku (koolisisese või/ja -välise), mis parimal võimalikul moel toetaks õpilast probleemi põhjuste väljaselgitamiseks ja parimate võimalike lahenduste leidmiseks.

2.6.3. Sotsiaalpedagoog selgitab välja ja soovitab HEV õpilastele isiksuse arengut toetavaid tegevusi ja õppimisvõimalusi, aitab õpilasel oma probleeme teadvustada ja analüüsida, et leida oma probleemidele lahendus.

2.7. Meditsiiniline nõustamine (tervishoiuteenuste korraldamine vastavalt kehtivale määrusele)

2.7.1. Meditsiinilist nõustamist osutab kooliõde.

2.7.2. Koolitervishoiu eesmärk on jälgida õpilaste tervislikku seisundit, kujundada tervislikku eluviisi kooli personali ja õpilaste seas.

2.8. Individuaalse õpiabiplaani rakendamine (eelneb individuaalse õppekava rakendamisele)

2.8.1. Individuaalse õpiabiplaani eesmärgiks on aidata ületada episoodilist õpiraskust konkreetses aines.

2.8.2. Õpiabiplaani põhineb kooli õppekaval, minemata vastuollu riikliku õppekavaga.

2.8.3. Õpiabiplaani annab võimaluse suurendada või vähendada nõudeid õppesisule ja õpitulemustele ühes või mitmes aines.

2.8.4. Õpilase võimeid ja individuaalsust arvestava õpiabiplaani koostab aineõpetaja (vajadusel kaasab ka teisi koolispetsialiste) õpilase ja lapsevanemaga kindlaks õppeperioodiks.

2.9. Individuaalse õppekava (IÕK) rakendamine (IÕK järgi õppimise kord vastavalt kehtivale määrusele).

2.9.1. IÕK koostamine HEV õpilastele kooli otsusel – õpitulemusi ei vähendata, erisused õppesisus, õppekorralduses, hindamises

2.9.1.1. IÕK koostamise algatamise otsustab kooli õppenõukogu.

2.9.1.2. IÕK rakendamise otsuse kinnitab direktor käskkirjaga.

2.9.2. IÕK koostamine nõustamiskomisjoni soovitusel – võimalik asendada või vähendada õpitulemusi, asendada kohustuslikke aineid või neist vabastada

2.9.3. IÕK koostamine valdkonnaandekatele lastele – erisused õppekorralduses, õppesisus

2.10. Õpilase individuaalsuse kaart (rakendatud meetmete dokumenteerimine)

2.10.1. Õpilase individuaalsuse kaardi (ÕIK) eesmärgiks on õpiraskuste põhjuste (õpilase individuaalsete erisuste) väljaselgitamine/jälgimine, kirjeldamine, andmestiku kogumine ja analüüs.

2.10.2. Oluliste õpi- ja käitumisraskuste ilmnemisel avab klassijuhataja koostöös aineõpetajatega õpilasele ÕIK.

2.10.3. ÕIK täidetakse elektroonselt, vajadusel trükitakse paber kandjale. Väljatrukitud kaardid hoitakse logopeedi kabinetis.

2.10.4. Kaardi täitmist koordineerib klassijuhataja.

2.10.5. ÕIK põhjal kogutud andmestikku analüüsivad õppeaasta lõpus (vajadusel ka trimestri lõpus) klassijuhataja, logopeed, õpiabirühma õpetaja ja kooli juhtkonna esindaja. Analüüsi põhjal tehakse vajadusel õppetöö tõhustamiseks otsus järgnevate tugisüsteemide rakendamiseks.

2.11. Käitumiskaart

2.11.1. Käitumiskaardi eesmärgiks on anda selge tagasiside õpilase käitumisele koolitunnis ja juhtida lapsevanema tähelepanu lapse käitumisprobleemidele koolis.

2.11.2. Klassijuhataja avab käitumisprobleemidega õpilasele aineõpetajate ettepanekul käitumiskaardi ja teavitab sellest ka lapsevanemat.

2.12. Nõustamiskomisjoni suunamine (erivajadustega õpilaste nõustamiskomisjoni suunamise tingimused ja kord vastavalt kehtivale määrusele)

2.12.1. Nõustamiskomisjoni (NÕK) suunamise eesmärk on saada soovitusi HEV õpilaste õppe korraldamiseks.

2.12.2. Taotluse NÕK-le soovitusi saamiseks esitab kooli direktor, lapsevanem või lapsevanema taotluse alusel kooli direktor.

2.12.3. Õpilase NÕK suunamise võib algatada õpetaja, logopeed või psühholoog lapsevanema nõusolekul või lapsevanem. Ettepaneku kooli direktorile õpilase suunamiseks NÕK teeb koordineerija.

2.13. Klassikursuse kordamine

2.13.1. Klassikursuse kordamise eesmärgiks on toetada pikaajaliste või püsivate õpiraskustega õpilasi, kes vaatamata klassiõpetaja abile või nõustamisele, õpiabirühmaõppele või logopeedilisele abile ei suuda täita õppekava nõudeid ja vajavad täiendavat aega, et saavutada klassikursuse õpitulemusi.

2.13.2. Ettepaneku jätta õpilane klassikursust kordama teeb klassijuhataja, kui

2.13.2.1. õpilase tunnistusel on kolm või enam aastahinnet „puudulik” või „nõrk”

2.13.2.2. õppenõukogu poolt määratud tugisüsteemid ei ole andnud nõutavaid tulemusi, täiendav õppetöö pole andnud tulemusi.

2.13.2.3. IÕK pole otstarbekas rakendada

2.13.2.4. õpilase mahajäämuse põhjuseks on pikaajaline koolist puudumine haiguse tõttu

2.13.2.5. õpilane ei ole saavutanud nõutavaid teadmisi koolikohustuse mittetäitmise tõttu

2.13.2.6. klassikursuse kordamine on õpilase arengut toetav (st õpilane ja lapsevanem näevad selles positiivset tuge).

3. Hariduslike erivajadustega õpilastele õpiabi osutamine

3.1. Õpiraskustega õpilaste toetamine

3.1.1. Tugisüsteem õppeperioodi sees (st ennetav töö mitterahuldava hinde vältimiseks) rakendub HEV õpilastele ja õpilastele, kellele on üksikhindena pandud „nõrk” või „puudulik”.

3.1.1.1. Aineõpetaja selgitab koostöös klassijuhatajaga välja põhjused ja kavandab lahendused

3.1.1.2. Aineõpetaja konsultatsioonid ja õpiabi (täidetakse konsultatsioonides/õpiabis osalemise leht)

3.1.1.3. Aineõpetaja rakendab hindamise erisusi

3.1.1.4. Aineõpetaja poolt tagasiside andmine õpilasele, lapsevanemale ja klassijuhatajale

3.1.1.5. Kui õpilase hinded jätkuvalt ei parane, kavandatakse arutus lapsevanemaga tegevused tekkinud olukorra lahendamiseks ja informeeritakse sellest tugisüsteemide koordineerijat.

3.1.2. Tugisüsteem trimestri lõpus rakendub kõigile kellel on trimestrihinne „puudulik” või „nõrk” või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata.

3.1.2.1. Aineõpetaja esitab trimestri lõpus kokkuvõtte (kirjutatakse konsultatsioonides/õpiabis osalemise lehele) iga õpilase kohta, kes sai tema aines kokkuvõtvalt hinde „puudulik” või „nõrk” või kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata.

3.1.2.2. Analüüs kirjeldab õpilasele osutatud õpiabi ning annab hinnangu valitud meetodite tõhususele.

3.1.2.3. Õpetaja koostab ainealase õpiabiplaani või teeb ettepaneku mõne muu tugimeetme rakendamiseks.

3.1.2.4. Vajadusel toimub õpitulemusvestlus (osalevad aineõpetaja, õpilane, klassijuhataja ja lapsevanem), mille käigus lepitakse kokku edasine tegevus.

3.1.2.5. Kui õpilasel on trimestrihinne välja panemata, siis aineõpetaja määrab hinde saamiseks tähtaja ja vajadusel tugisüsteemi.

3.1.3. Tugisüsteem õppeperioodi lõpus rakendub õpilastele, kellel on aastahinne „puudulik” või „nõrk”.

3.1.3.1. Täiendava õppetöö rakendamine (2 nädalat juunikuus).

3.1.3.2. Individuaalse õpiabiplaani või IÕK rakendamine pärast täiendavat õppetööd (juunist kuni õppeaasta lõpuni, st 31. augustini).

3.1.3.3. NÕK suunamine (NÕK võib suunata ka õppeperioodi keskel).

3.1.3.4. Klassikursuse kordamine (kui täiendav õppetöö pole andnud tulemusi ja IÕK ei ole otstarbekas rakendada).

3.1.4. Õpiabi osutamise mõjususe hindamine

3.1.4.1. Järeelvalvet kogu süsteemi toimumise ja vajalike toimingute teostamise üle teostab tugisüsteemide koordineerija koostöös klassijuhatajatega ja kooli spetsialistidega (logopeed, sotsiaalpedagoog, õpiabirühma õpetajad)

- 3.1.4.2. Õpiabi osutamise mõjusust hinnatakse regulaarselt iga trimestri lõpus klassijuhatajate aruannete ning õppeaasta lõpus klassijuhatajate aastakokkuvõtete põhjal.
- 3.2. Koolist puuduvate õpilastega tegelemine (aluseks on õpilaste puudumised koolist ja nende põhjuste analüüs).
- 3.2.1. Õpetaja tegevused pikemaajaliselt koolist puudunud õpilaste kooli saabumisel:
- 3.2.1.1. tagada õpilase sulandumine õppe ja kasvatusprotsessi
- 3.2.1.2. tutvustada õpilasele õpetaja töökava ja hindamise aluseid
- 3.2.1.3. tuua õppimist toetav keskkond
- 3.2.1.4. saavutada reaalsed ja jõukohased kokkulepped õpitulemuste omandamiseks ja arvestuslike ülesannete sooritamiseks
- 3.2.1.5. tagada nõutavate õpitulemuste saavutamine õppeaasta lõpuks.
- 3.3. Käitumisprobleemidega õpilastega tegelemine (aluseks on õpilase ebasobiv käitumine so eirab kooli kodukorda ja ei arvesta üldtunnustatud käitumisnormidega).
- 3.3.1. Käitumisprobleemidega õpilase mõjutamine:
- 3.3.1.1. vestlused õpilasega (individuaalselt või kaasatud isikutega)
- 3.3.1.2. õpilase käitumisprobleemist informeeritakse lapsevanemat
- 3.3.1.3. täidetakse käitumiskaarti
- 3.3.1.4. vestlus koos lapsevanema, klassijuhataja, aineõpetaja(te)ga (vajadusel direktori/ õppealajuhatajaga) sotsiaalpedagoogi juhtimisel
- 3.3.1.5. käitumise tugikava rakendamine
- 3.3.1.6. õpilase mitterahuldava käitumise arutamine õppenõukogus õppeaasta lõpus.
- 3.4. Andekatega tegelemine (aluseks on erilise andekusega õpilane, kes hakkab enda andekusest tulenevalt segama kaasõpilasi).
- 3.4.1. Andekate toetamine tunnis:
- 3.4.1.1. keerukama raskusastmega ja ainekava laiendavad ülesanded
- 3.4.1.2. kaasaaramisvõimalused ainetundides (õpilane suunatakse omandatud materjali rakendama ja näiteid välja töötama, mahajääjat aitama, tasemelt tugevamaid ja loovuse rakendamist nõudvaid ülesandeid lahendama)
- 3.4.1.3. edukas õpilane aitab lisamaterjalidega tunni ettevalmistamisel
- 3.4.1.4. projektõpe
- 3.4.1.5. õpetaja edastab infot õpilastele väljaspool kooli toimuvatest ainealastest üritustest.
- 3.4.2. Andekate laste tunniväline toetamine:
- 3.4.2.1. tunniväline tegevus (aineringid, projektides osalemine, individuaalsed konsultatsioonid jms)
- 3.4.2.2. ettevalmistav töö aineolümpiaadideks, konkurssideks jms
- 3.4.2.3. huvikoolid

3.4.2.4. projektõpe

3.4.2.5. osalemine koolivälistel ainealastel üritustel, võistlustel, konkurssidel

3.4.2.6. loovtööd kunstide alal

3.4.2.7. lisalektüüri lugemine populaarteaduslikest raamatutest, teaduskirjandusest ja perioodikast.